

(ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΙΑΣ ΣΤΗ ΦΘΙΩΤΙΔΑ ΤΟ 1829)

Εν Λαμία τη 4η Απριλίου 1835

Ο Έφορος Φθιώτιδος

Προς την του σεπτού εφέντη
διαπραγματευτικήν επιτροπήν

Ελήφθη το από 26 Φουρν. (Φεβρουαρίου) έγγραφον της επιτροπής ταύτης και εγνώσθησαν τα ενδιαλαμβανόμενα.

Η Εφορία Φθιώτιδος δεν δύναται να δώσει κατάλογον όλων των εις επαρχίαν ταύτην Εθνικών κτημάτων τα οποία επώλησαν εις διαφόρους. Επειδή δε αυτά δεν επωλήθησαν με καμμίαν ειδικοποίησιν της εφορίας αλλ' έκαστος των Οθωμανών ευρίσκων τον αγοραστήν μόνος του εσυμφωνούσε την τιμήν και κάμνοντας τα έγγραφα πωλητήρια, τα επικύρωναν αλλά από το επαρχείον άλλα από τας δημογεροντίας και άλλα από τους ειρηνοδίκας, οι οποίοι όχι μόνον επώλησαν εκείνα τα οποία ήτον ιδιοκτησία των αλλά και πολλά ανήκοντα εις το δημόσιον δια τα οποία φιλονικούν ακόμη ως ατομικά των (;) και η εφορία επεριορίσθη μόνον εις το να παρατηρεί και εξετάζει μήπως και ήθελε πωλήσουν κανένα κτήμα από τα ανήκοντα εις το δημόσιον. Δια τα οποία επομένως θέλω καταστρώσει κατάλογον χωριστόν των ανηκόντων εις την Πόρταν (ιμλιάκια) και χωριστόν δια τα ανήκοντα εις τα βακούφια τον οποίον θέλω πέμψει εις την επιτροπήν όσον το δυνατόν ταχύτερον.

Κατά το παρόν όμως (...) να ιδεάσει την επιτροπήν ταύτην περί των κειμένων κατά την δεξιάν όχθην του Σπερχειού τα οποία ήτον υπό την κυριότητα της Ελληνικής Κυβερνήσεως από το έτος 1829 μεταξύ των οποίων είναι και η Καριά του Ισμαήλμπε(γ)η την οποία αναφέρει η επιτροπή εις το έγγραφόν της και εκτός των ειρημένων εις μέρος από τα κατά την αριστεράν όχθην κείμενα επάνωθεν της θέσεως του Στενού ονομαζομένης (τα Στενά στο ύψος περιόπου της Ροδωνιάς).

Εις τα 1828 ότι βγήκαν (;) οι χιλίαρχοι Κίτζιος Τσαβέλας και Γιαννάκης Στράτος εις την Στερεάν Ελλάδα προς καταδίωξιν των Οθωμανών μετά την μάχην της Οξιάς εκατέβησαν εις την πρότερον επαρχίαν Πατρατζικίου εις το χωρίον Φτέρη ονομαζόμενον όπου και ετοποθετήθη ο χιλίαρχος Γιαννάκης Στράτος και Ευαγγέλης Κοντογιάννης και έλαβον υπό την εξουσίαν των όλα τα πέραν του ποταμού Β'ίστριζα (ήτις χύνεται κατ'άρκτον εις τον Σπερχειόν) κείμενα χωρία προς την δεξιάν του Σπερχειού (ποταμού όχθην). Και οι Οθωμανοί εις εκείνην την εποχήν εκάθισαν κατά την αριστεράν όχθην του Σπερχειού από το χωρίον Βαρυμπόπι ονομαζόμενον και κάτω προς το ανατολικόν μέρος (επειδή και από το Βαρυμπόπι κι επάνω προς το δυτικόν των δύσβατος και στενός ο τόπος δεν ετόλμησαν να εισχωρέσουν) και ούτως τοποθετημένα τα ελληνικά (σ)την δεξιάν και τα οθωμανικά στρατεύματα εξ

αριστερών εστάθησαν έως εις την πώσιν του Επάχτου 1829. Εις την εποχήν ταύτην ο Μήτξιο Κοντογιάννης, ο υιός του Βαγγέλης και εκ των Προκρίτων της επαρχίας οι κύριοι Αθανάσιος Τζουκαλάς και Νίκος Φτέρης επήγαν εις Έπαχτον εις τον Αυγουστίνον και του εξήτησαν τροφάς και πολεμοφόδια προς τούτοις και 100 ιππείς δια να κτυπήσουν την Νέαν Πάτραν και να σηκώσουν και όλους τους κατοίκους των πεδινών χωρίων δια να μην ευρίσκουν οι Οθωμανοί εν ακωλία (*ακωλύτως*;) τα αναγκαία και στέκονται. Ο Αυγουστίνος λοιπόν τους έδωσε την άδειαν προφορικώς να ενεργήσουν ό, τι δυνηθούν. Και με την επιστροφήν των εις Ν. Πάτραν συνάξας ο καπετάν Βαγγέλης όσους εδυνήθη εκατέβη εις Βαρυμπόπι. Και εις μίαν νύκτα κατά τον Μάιον εσήκωσεν όλας τας οικογενείας από τα κατά την αριστεριστεράν όχθην του Σπερχειού κείμενα χωρία έως το Στενόν τας οποίας έπεμψαν εις Έπαχτον, Λιδορίκι, Μαλανδρίνον κλπ. και έκτοτε αυτό το μέρος έμεινεν υπό την κυριότητα της Ελληνικής Κυβερνήσεως και οι Έλληνες επέμενον και ήρχοντο έως τον Δομοκόν χωρίς να απαντούν (*συναντούν*) μηδένα Οθωμανόν.

Το αυτό έτος σηκώνοντες τους κατοίκους των ειρημένων χωρίων έμειναν τα γενήματά των επάνω εις την ακμήν των δια θέρισμα, επομένως επιστρέψας ο Βαγγέλης Κοντογιάννης με 700 περίπου στρατιώτας και με όλους τους κατοίκους των ορεινών χωρίων εκατέβη εις τον κάμπον έβαλεν και εθέρισαν και αλώνισαν όλους τους καρπούς των ειρημένων χωρίων και τους μετακόμισεν εις τα ορεινά χωρίς να αφήσουν τους Οθωμανούς να πάρουν διόλου (*εκτός*;) μερικού το οποίον ο Βαγγέλης δια την μεταξύ αυτού και Μαχμούτμπεγι στενήν σχέσιν του έδωσεν προς αυτόν (*άπαν*;) το χωρίον Αρχάνι.

Το δε εθνικόν δικαίωμα εκ των ειρημένων καρπών του αυτού έτους έδωσεν εις τους υπαλλήλους του Διοικητού Κραβάρων και Καρπενησίου κ. Εμμανουήλ Σπυριδωνος οίτινες ήτον τότε διορισμένοι εις επιτροπήν Κάπαρην Χίον, Βελαράν εξ Ιωαννίνων και Δημήτριον Σαράτζογλου εκ Λεβαδείας ότε και ο έκτακτος επίτροπος Σαλώνων κ. Μεταξιάς ήτον εις εν χωρίον της επαρχίας Ν. Πατρών ονομαζόμενον Σέλιανη (*Μάρμαρα*) το 1829 Οκτώβριον και εκεί συγκάλεσεν επαρχιακήν συνέλευσιν εσύστησεν την επαρχιακήν Δημογεροντίαν από τους κ. Κωνσταντή Γαρδίκην, Χριστ. Τζιάπην(;) Ιωάννην Ζυγούρην και Νίκον Φτέρην τον οποίον εδιόρισεν εν ταυτώ και ειρηνοδίκην.

Η συσταθείσα αύτη δημογεροντία εκατέβη εις το χωρίον Φτέρη ονομαζόμενον, όπου εκτελούσε τα δημογεροντιακά χρέη. Και η δικαιοδοσία της εκτεινετο εις όλα τα βλαχοχώρια, πολιτοχώρια και κάμπον πέραν του ποταμού Βίστριτζα και επάνωθεν του Στενού προς το δυτικόν.

Αυτόν τον χειμώνα οι ένδον της Υπάτης ευρισκόμενοι Οθωμανοί ηθέλησαν να πωλήσουν τα επάνωθεν του Στενού χειμερινά λειβάδια των. Η δημογεροντία *έπεισεν*; τους ποιμένας προς τους οποίους τα επώλησαν οι

Οθωμανοί να τα βοσκήσουν και τα βόσκησαν οι κάτοικοι των ελευθέρων χωριών κατά διανομήν της δημογεροντίας.

Εις το 1829 έτος τα πεδινά χωριά τα πέραν της Βίστριτζας και επάνωθεν του Στενού δεν έσπειραν επειδή και οι κάτοικοι ήτον φευγάτοι ως ερρέθη προς δε τα 1830 περί τον Απρίλιο εκατέβησαν και έσπειραν μόνον καλαμπόκια των οποίων ο έγγυος και επικαρπίας φόρος επωλήθη παρά του διοικητού κ. Πέρβαλη προς τους κατοίκους δια *λογαριασμόν* (;) της κυβερνήσεως γρόσια τούρκικα 24.500 και οι Οθωμανοί δεν έλαβαν μηδόλως μετοχήν. Όστε από τα 1828 έως της σήμεραν τα ειρημένα χωριά πέραν της Βίστριτζας και επάνωθεν του Στενού ήτον και είναι πάντοτε υπό την κατοχήν και εξουσίαν της Ελληνικής κυβερνήσεως.

Περι δε των ζευγολατίων του Ασλάνμπεγη υιού του Μουχουρδάρ Μουχαμέτ Πούντζα ονομαζόμενα Βαρυμπόπι, Ζέλι και Σοφού κείμενα κατά την αριστερά όχθη του Σπερχειού και το ήμισυ αυτού ζευγολατίου Αγά ονομαζομένου κειμένου προς την δεξιάν όχθη του Σπερχειού εις τας αρχάς του 1830 κατά Μάρτιον εστάλη παρά του Σατρατζάμ Κιουταχή κάποιος Σαλίχ Αγάς. Ανεπιός του Αναχάραγα του Κιουταχή, δια να καταγράψει τα ζευγολατία τούτα ως μιλιάρια και μάλιστα φιλικώς ευγήκαν ομού με τον Σαλίχμπεγη (π...;) εκατέβη και ο Αθανάσιος Τζουκαλάς από το γυφτοχώρι και περιήλθον και τα ονόμασαν δια μιλιάρια πλην επειδή και τα ήβραυ υπό την εξουσίαν της Ελληνικής κυβερνήσεως ανεχώρησαν χωρίς να ειπούν τι περισσότερον. Καθώς το ομολογεί και ο Οθωμανός Χαλήλαγας Μουσαγάς, του οποίου η εξομολόγησις επέμφθη προς την επί των οικονομικών Βασιλικήν Γραμματείαν της Επικρατείας συνοδευομένη με την υπ' αριθμ. 1491/10 Ιανουαρίου αναφοράν της Εφορίας Φθιώτιδος. Όσα άλλα έγγραφα αναφοράς των κατοίκων περί του αντικειμένου τούτου και άλλα τοιαύτα επέμφθησαν προς την επί των οικονομικών Β(ασιλικήν) Γραμματείαν δια της Γενικής Εφορίας από τα 1833. Και άλλα επίσημα εδώ δεν υπάρχουν. Με κάθε λεπτομέρειαν πληροφορία η επιτροπή δύναται να την λάβη από τον τότε διοικητήν Πέρβαλην και από τους τότε δημογέροντες Γαρδίκη, Χρ. Τζιάπην, Ιωάννην, Ιωάννην Ζυγούρην και Νίκον Φτέρην.

Περί δε των χωριών της πρότερον επαρχίας Ζητουνίου των κειμένων κατά την δεξιάν όχθην του Σπερχειού αυτά απ' αρχής της επαναστάσεως ερήμωσαν και δεν ήτον εις αυτά κάτοικοι έως της ελεύσεως του Κυβερνήτου από το 1828. Ότι εστάλησαν ως χλιαρχία εις τας Θερμοπούλας εδιορίσθη ως έκτακτος επίτροπος εις Σάλωνα ο κ. Κων. Μεταξάς και εσύστησεν επαρχιακήν δημογεροντίαν του Ζητουνίου τότε άρχισαν να συνάζονται (οι κάτοικοι των πεδινών χωριών) και έκτοτε οι Οθωμανοί δεν απερνούσαν πλέον δεξιάν πέραν του Σπερχειού ποταμού και τα εισοδήματα όλα ελαμβάνοντο από την Ελληνικήν Κυβέρνησιν μέχρι της σήμεραν.

Περιστατικώτερον τοιαύτας περί Ζητουνίου πληροφορίας η επιτροπή αύτη

δύναται να λάβη παρά του τότε εκτάκτου επιτρόπου Σαλώνων κ. Κων. Μεταξά και παρά του διοικητού Γρηγορίου Πέρβαλη και παρά της επαρχιακής δημογεροντίας Ζητουνίου Αναγνώστην Παπαλεξόπουλον εκ Στυλίδος και Αθανάσιον Τζίκαν από Κομποτάδων.

Δεν απάντησεν αμέσως η Εφορία επειδή όταν έλαβεν την διαταγήν της ευρίσκετο έξω εις τα χωρία δια την καταμέτρησιν των ποιμνίων και (τα στοιχεία;) δεν ηδύνατο να έχει μαζί της. Όθεν παρακαλώ να έχει την συγγνώμην παρ' αυτής.

Ο Έφορος
Ιερομνήμων

Επεξηγηματικές σημειώσεις:

Αυτό το χειρόγραφο έγγραφο, που αναφέρεται στη σελίδα 242 των Πρακτικών, βρέθηκε από τον Γιάννη Μακρή στα Γενικά Αρχεία του Κράτους, φάκελος 78-79, αρ. εγγράφου 64, (Πρακτικά της Μικτής Επιτροπής, Β' Κτήματα Φθιώτιδας). Φωτοτυπήθηκε και ... αποκρυπτογραφήθηκε από τον ίδιο.

(Φεβρουαρίου): Τα εντός παρενθέσεως με πλάγια γράμματα είναι επεξηγήσεις του αντιγραφέα.

(...;) : Δυσανάγνωστο.

βγήκαν (;) : Δυσανάγνωστο αλλά μάλλον όπως παρατίθεται.